

Danderyds kommun

Kommunrevisorer

Bilaga till revisionsberättelse 2018

1.1 Inledning

Vi kommunrevisorer har kommunfullmäktiges uppdrag att granska kommunstyrelsens och nämndernas verksamhet och pröva om den sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi skall också granska om kommunens räkenskaper är rättvisande och om den kontroll som sker är tillräcklig.

Vi har haft nio sammanträden under året. Kommunens revisorer är Folke Palmgren (ordförande), Sivert Svärling, Inge Telander, Peter Freme och Christina Hermelin. Mikael Adelsteg valde att avsluta sitt uppdrag under året. Vi biträds av PwC.

I Sveriges Kommuner och Landstings skrift God revisionssed i kommunal verksamhet 2018 anges att granskningen skall vara så omfattande att revisorerna årligen kan pröva och uttala sig om ansvarstagandet för samtliga revisionsobjekt, det vill säga styrelser, nämnder och beredningar. Revisionens omfattning anges som följande:

- **Om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt;** bland annat att verksamhetens resultat lever upp till fullmäktiges mål, beslut och riktlinjer samt andra föreskrifter som gäller för verksamheten och att verksamheten klarar att genomföra sitt uppdrag med tillgängliga resurser.
- **Om räkenskaperna är rättvisande;** att redovisningen ger en rättvisande bild av resultat och ekonomisk ställning samt att delårsrapport och årsredovisning är upprättade i enlighet med lagstiftning och god redovisningssed.
- **Om den interna kontrollen inom nämnderna är tillräcklig;** att verksamheten lever upp till målen och är kostnadseffektiv, att informationen om verksamheten och om den finansiella rapporteringen är ändamålsenlig, tillförlitlig och tillräcklig samt att de regler och riktlinjer som finns för verksamheten följs.

I denna bilaga vill vi framföra några mer allmänna synpunkter och kortfattat redovisa de granskningar som genomförts under revisionsåret 2018. Granskningarna finns presenterade i separata rapporter som dels finns i kommunens diarium och dels på revisorernas hemsida. Vårt uppdrag som lekmannarevisorer redovisas i en separat granskningsrapport för kommunens företag.

1.2 Kommunens verksamhet och ekonomi

Årets resultat uppgår till -78,4 mnkr. Balanskravsresultatet är -91,1 mnkr. Enligt årsredovisningen 2018 innehåller förvaltningsberättelsen en balanskravsutredning i enlighet med KRL.

Kommunallagen anger att om balanskravsresultatet är negativt för ett räkenskapsår, ska det regleras under de nästföljande tre åren. Fullmäktige ska anta en åtgärdsplan för hur regleringen ska ske och beslut om reglering ska fattas senast i budgeten det tredje årets efter det negativa balanskravsresultatet uppkom. Detta innebär att kommunen kommer att behöva budgetera med överskott inom de nästkommande tre åren för att återställa resultatet.

Det visade sig vara osäkert om exploateringsintäkter skulle att inflyta 2018 enligt plan efter kommunledningskontorets förslag till delårsbokslut lades fram. Därmed fanns risk att exploateringsintäkter blev lägre än budgeterade 65 mnkr. Kommunen tog fram en åtgärdsplan för att minska nämndernas nettokostnader. Enligt planen ska kommunens nettokostnader sänkas inom planperioden med start 2019, men med tyngdpunkt på 2020 och 2021. Ett ackumulerat underskott planeras vara reglerat vid utgången av år 2021.

God ekonomisk hushållning

Vi bedömer att årets resultat inte är förenligt med fullmäktiges mål för god ekonomisk hushållning ur det finansiella perspektivet. Fem av sju finansiella mål är inte uppfyllda och två är delvis uppfyllda.

Vi bedömer, utifrån årsredovisningens rapportering, att verksamhetens utfall delvis är förenligt med fullmäktiges övergripande mål för verksamheten. Sju av åtta övergripande verksamhetsmässiga mål är uppfyllda 2018.

1.3 Granskningsarbete

1.3.1 Granskning av ansvarsutövande

Vi skall varje år uttala oss i frågan om ansvarsfrihet för styrelser och nämnder samt de enskilda ledamöterna i dessa. En viktig del i den årliga granskningen är att bedöma om styrelsens och nämndernas ansvarsutövande är tillfredsställande. Med ansvarsutövande avses aktiva åtgärder för att leda, styra, följa upp och kontrollera verksamhet och ekonomi. Ett effektivt ansvarsutövande förutsätter att det finns rutiner som stödjer styrelse/nämnd i dess arbete.

Underlag för vår bedömning i revisionsberättelsen för 2018 har varit:

- protokollsläsning/genomgång av handlingar för kommunstyrelsen och alla nämnder.
- möten med tjänstemän samt fördjupade granskningsinsatser.
- en övergripande granskning av styrelse och nämndernas aktiva åtgärder att styra, leda, följa upp och kontrollera verksamheten.

I vår översiktliga granskning konstaterar vi att det finns fastställda dokument för kommunstyrelsens och nämndernas styrning och ledning så som mål, budget och internkontrollplaner etc. Vi noterar bland annat att måttagna målnivåer och tillämpning av mätetal för nämndernas mål avseende verksamhet och ekonomi i vissa fall saknas, vilket föranleder risk för subjektivitet i måluppfyllelsebedömningen.

Vi konstaterar att kommunstyrelsen och nämnderna har en löpande rapportering avseende ekonomi och verksamhet. Sammantaget bedömer vi att fastighetsnämnden i huvudsak har vidtagit tillräckliga åtgärder för att styra, följa upp, kontrollera och rapportera tilldelat uppdrag. Kommunstyrelsen för sin egen verksamhet och produktionsutskottet, byggnadsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden, socialnämnden, tekniska nämnden, utbildningsnämnden och överförmyndarnämnden delvis vidtagit tillräckliga åtgärder för att styra, följa upp, kontrollera och rapportera tilldelat uppdrag.

Vår bedömning är att byggnadsnämndens resultat i huvudsak är förenligt med fastställda mål. Kommunstyrelsens egen verksamhet och övriga nämnders resultat är delvis förenligt med fastställda mål. Produktionsutskottet redovisar en negativ budgetavvikelse om 17,6 mnkr, vilket inte är förenligt med tilldelad ram.

Totalt redovisar nämnderna inklusive produktionsutskottet ett resultat som är 18,2 mnkr kronor sämre än budget. Vi bedömer att vikten av budgetdisciplin i nämndernas verksamheter är av särskild vikt i den ansträngda ekonomiska situation som kommunen kommer att uppleva den närmaste framtiden. Kommunstyrelsen behöver, utifrån sin uppsiktsplikt och sitt samordningsansvar, aktivt följa upp den fortsatta politiska processen gällande effektiviseringar och budgetanpassningar för 2019 och framåt.

Vi noterar att överförmyndarnämnden vid granskningstillfället inte behandlat uppföljning av internkontrollplan för 2018 på politisk nivå.

1.3.2 Granskning av årsredovisningen

Granskning av årsredovisningen innebär i första hand att kontrollera att kommunens räkenskaper är rättvisande. Genomgång har skett av följande dokument:

- förvaltningsberättelse
- resultaträkning
- balansräkning
- kassaflödesanalys
- driftredovisning
- investeringsredovisning

Vi bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt redogör för utfallet av verksamheten, verksamhetens finansiering och den ekonomiska ställningen. Kommunen lever inte upp till kommunallagens krav på en ekonomi i balans.

Vi bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande, men att årets resultat bör belastas med ytterligare 18,7 mnkr i exploateringskostnader. De fel som noterats bedöms inte så materiella att det sammantaget påverkar vår bedömning av räkenskaperna för år 2018. Vidare bedömer vi att årsredovisningen i huvudsak är upprättad enligt god redovisningssed.

1.3.3 Granskning av delårsrapport

Vi bedömde att delårsrapporten i allt väsentligt upprättats enligt lagens krav och god revisionsred i övrigt. Bedömningen i delårsrapporten var att balanskravet skulle uppfyllas för år 2018. Avvikelse mot god sed skedde av eliminering av interna fordringar och skulder mellan olika nämnder. Bedömningen var att de interna fordringarna och skulderna uppgick till 200-300 mnkr. Detta fick ingen resultatpåverkan men kommunens balansomslutning blev för hög.

Även om kommunen prognostiserade en budget i balans vid helåret underströk vi vikten av att kommunstyrelsen fortsatt under året och framåt följde kommunens verksamhet och ekonomi. Detta för att kommunen skulle kunna efterleva kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning.

1.3.4 Granskning av bygglov

Efter genomförd granskning var vår bedömning att byggnadsnämndens hantering av bygglovsprocessen var effektiv och ändamålsenlig. Vi konstaterade bland annat att lagstiftningens intentioner kring handläggningstider uppnåddes. Granskningsresultaten visade på att nämnden hade en tillfredsställande organisation och bemanning som svarade upp mot ärendenas volym och komplexitet. Vidare konstaterade vi bland annat att nämnden regelbundet följde upp fastställda mål och efterlevnad av lagstiftningens krav.

1.3.5 Granskning av ledning, styrning och uppföljning av hemtjänsten

Vår sammanfattande bedömning var att socialnämnden i allt väsentligt säkerställt en god biståndsbedömning genom en ändamålsenlig styrning och ledning av densamma. Vi fann bland annat att rådande organisation möjliggjorde förutsättningar för likabehandling genom effektiv uppföljning och anpassning av beslut efter behov. Vidare fann vi att det fanns forum för fungerande kommunikation med kund och utförare och att uppföljning skedde genom bland annat dialog med kommunen samt uppföljning av avtalskriterier.

Mot bakgrund av granskningsresultaten rekommenderade vi att socialnämnden förtydligade krav, syfte och rutiner kring genomförandeplaner samt att övervägde en mer strukturerad uppföljning av kvaliteten i upprättade genomförandeplaner. Vidare rekommenderade vi en tydligare styrning av det pågående arbetet med revidering av schabloner.

1.3.6 Förstudie avseende elevers rätt till särskilt stöd

Vår förstudie visade på att särskilt stöd inte på ett tydligt sätt ingick i det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå. Skolenheternas underlag gav inte en samlad bild av nuläget vilket innebär att det saknades underlag för analys och beslut om utvecklingsåtgärder. Vidare noterade vi bland annat att tillgången till elevhälsa på skolenhetsnivå varierade samt att det fanns ett stort frirum för varje skola att skapa riktlinjer och rutiner för särskilt stöd och att det varierade vad dessa styrande och stödjande dokument omfattade.

Förslag var en framtida fördjupad granskning som skulle kunna genomföras efter att nämndens egen utredning hade avslutats.

1.3.7 Granskning av löpande internkontroll i redovisningsrutiner

Vår sammanfattande bedömning var att kommunstyrelsens interna kontroll avseende utvalda redovisningsrutiner delvis var tillfredsställande.

Utifrån granskningsresultaten rekommenderade vi kommunstyrelsen att bland annat överväga om centrala styrande dokument skulle uppdateras, att säkerställa att registrerade attesträtter överensstämde med beslutade attester, att stärka den interna kontrollen för att säkerställa att så kallade förtroendekänsliga poster uppfyllde kraven för fullständiga verifikationer samt att upprätta styrande och stödjande dokument avseende kundfakturering.

1.4 Protokollsläsningen

Arbetsuppgiften består i att läsa protokoll och bilagor, dels från innehållsmässig och dels från formell synpunkt. Vi har delat upp protokollsläsningen mellan oss och redovisat noteringar från läsningen vid våra revisionsmöten.

Vår uppfattning är att det är väsentligt att protokoll läggs ut på hemsidan för att alla medborgare kan läsa dem.

1.5 Granskning av kommunens bolag

Kommunens bolag, Djursholms AB och Studievägen Fastighets AB, har granskats av utsedda lekmannarevisorer. I granskningen har samplanering skett med bolagets auktoriserade revisor och kommunrevisionen. Granskningen har varit inriktad på att översiktligt bedöma rutiner för att styra, följa upp och kontrollera verksamheten. Sammantaget har bedömts att verksamheten skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen varit tillräcklig.

PwC har på vårt uppdrag genomfört en lekmannarevisionsgranskning under året gällande fastighetsregister och investeringsprocesser. Avrapportering har skett till bolaget. Granskningsrapport för bolagen med revisionella bedömningar bifogas revisionsberättelsen samt lekmannarevisionsrapporten för Djursholms AB.

1.6 Uppföljning samt dialog och kontakter

I revisionen sker löpande uppföljningar av frågor vilka initierats i samband med läsning av protokoll, information från personal och förtroendevalda inom kommunen eller från allmänheten. Dessa uppföljningar utgör även en viktig grund i revisionsplaneringen inför kommande år.

Vidare har vi, inom ramen för vårt uppdrag, haft möten med företrädare för kommunstyrelsen och några nämnder. Vidare har vi träffat kommunfullmäktiges presidium vid möten under året.